

**ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (INTRASOFT
INTERNATIONAL) 1349/2019 ΑΠ (ΠΟΙΝ) (760737)**

(Α` ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Χρήση ψευδούς βεβαίωσης κατ' εξακολούθηση. Στοιχεία αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης. Πραγματικά περιστατικά. Χρήση νοθευμένου από τον πατέρα του κατηγορουμένου (και Διευθυντή Λυκείου) απολυτηρίου Λυκείου ως προς το βαθμό αποφοίτησης, προκειμένου να επιτύχει ο κατηγορούμενος την επαναπρόσληψή του με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για την υποβοήθηση του προσωπικού που υπηρετεί σε τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό σταθμό. Ποινική Δικονομία. Αναίρεση. Λόγο. Έλλειψη αιτιολογίας. Εσφαλμένη ερμηνεία. Δεν προσδιορίζονταν οι προϋποθέσεις πρόσληψης του αναιρεσιόντος αναφορικά με τη βαθμολογία αυτού. Δεν παρατίθεται το ακριβές περιεχόμενο των υπευθύνων δηλώσεων για την επαναπρόσληψη του αναιρεσιόντος. Ισχυρισμοί αυτοτελείς. Πραγματικά πλάνη. Αναιτιολόγητη απόρριψη του ισχυρισμού περί πραγματικής πλάνης, καθ' όσον ο ίδιος ο κατηγορούμενος ισχυρίστηκε ότι αγνοούσε ότι ο πατέρας του είχε νοθεύσει το απολυτήριο και το κατέθεσε χωρίς να το ελέγξει. Αναίρει την υπ' αριθμ. 6812/2017 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Πλημμελημάτων Αθηνών για τους ως άνω λόγους.

Αριθμός **1349/2019**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ **ΑΡΕΙΟΥ** ΠΑΓΟΥ
Ε` ΠΟΙΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Διονυσία Μπιτζούνη, Προεδρεύουσα Αρεοπαγίτη (σύμφωνα με την υπ' αριθ.75/2019 πράξη του Προέδρου του Αρείου Πάγου), Βασιλική Ηλιοπούλου - Εισηγήτρια, Μαρία Βασδέκη, Πηνελόπη Παρτσαλίδου - Κομνηνού και Στυλιανό Δαρέλλη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 5 Απριλίου 2019, με την παρουσία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Παναγιώτη Μπρακουμάτσου (γιατί κωλύεται η Εισαγγελέας) και του Γραμματέως Γεράσιμου Βάλαμου, για να δικάσει την αίτηση του αναιρεσιόντος - κατηγορουμένου ..... του ..., κατοίκου ..., που εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο του Μαρία Δαλιάνη, για αναίρεση της υπ' αριθ.6812/2017 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Πλημμελημάτων Αθηνών. Με πολιτικώς ενάγον το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο εκπροσωπείται νόμιμα και το οποίο εκπροσωπήθηκε στο ακροατήριο από την Πάρεδρο Ν.Σ.Κ .. ... Το Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Αθηνών με την ως άνω απόφασή του διέταξε όσα λεπτομερώς αναφέρονται σ` αυτή, και ο αναιρεσιών - κατηγορούμενος ζητεί την αναίρεση αυτής, για τους λόγους που αναφέρονται στην από 20.11.2018 αίτησή του αναίρέσεως, η οποία καταχωρίστηκε στο οικείο πινάκιο με τον αριθμό 1509/18.

Αφού άκουσε Την Πάρεδρο του ΝΣΚ του πολιτικώς ενάγοντος και την πληρεξούσια δικηγόρο του αναιρεσιόντος, που ζήτησαν όσα αναφέρονται στα σχετικά πρακτικά και τον Αντεισαγγελέα, που πρότεινε να απορριφθεί η προκειμένη αίτηση αναίρέσεως.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. Η υπό κρίση, υπ` αρ. πρωτ. 12935/2018, αίτηση-δήλωση προς την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, για αναίρεση της 6812/2017 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου (Πλημμελημάτων) Αθηνών, με την οποία ο αναιρεσιών κηρύχθηκε ένοχος για την αξιόποινη πράξη της χρήσης ψευδούς βεβαίωσης κατ' εξακολούθηση και καταδικάσθηκε σε ποινή φυλάκισης 6 μηνών, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη επί τριετία, ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα (άρθρα 473 παρ. 2, 3, 474 παρ. 1 και 2 ΚΠΔ). Είναι, συνεπώς, τυπικά δεκτή και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω κατ` ουσίαν.

II. Κατά το άρθρο 242 παρ. 1 ΠΚ (γραπτό ψεύδος ή διανοητική πλαστογραφία), με την προβλεπόμενη ποινή τιμωρείται υπάλληλος που στα καθήκοντα του ανάγεται η έκδοση ή η σύνταξη δημοσίων εγγράφων, αν σε τέτοια έγγραφα βεβαιώνει με πρόθεση ψευδώς περιστατικό που μπορεί να έχει έννομες συνέπειες. Εξάλλου, κατά την παρ. 4 του ίδιου άρθρου "Με την ποινή της παρ. 1 τιμωρείται όποιος εν γνώσει του χρησιμοποιεί το έγγραφο που είναι πλαστό ή νοθευμένο ή έχει υπεξαχθεί". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι το έγκλημα της χρήσης της ψευδούς βεβαίωσης από το δράστη ή από τον τρίτο στοιχειοθετείται, όταν αυτός καταστήσει προσιτό το έγγραφο της ψευδούς βεβαίωσης σε εκείνον του οποίου επιδιώκεται η εξαπάτηση και του δώσει τη δυνατότητα να λάβει γνώση του περιεχομένου αυτού, υποκειμενικώς δε απαιτείται περί των στοιχείων αυτών δόλος, που ενέχει και τη γνώση ότι το έγγραφο

είναι πλαστό ή νοθευμένο κατά το περιεχόμενο ή ότι έχει υπεξαχθεί από τον υπάλληλο και θέληση αυτού να επέλθουν οι έννομες συνέπειες.(ΑΠ 604/2016). Ως πλαστό νοείται το κατά περιεχόμενο ψευδές έγγραφο, δηλαδή η ψευδής βεβαίωση που εκδίδει ο υπάλληλος, κατά το άρθρο 242 παρ.1 ΠΚ, το διανοητικά πλαστό έγγραφο και όχι το υλικά πλαστό, η χρήση του οποίου καλύπτεται από το άρθρο 216 παρ. 2 ΠΚ. Το ίδιο ισχύει και για τη χρήση του νοθευθέντος εγγράφου, δηλ. αναφέρεται στο έγγραφο που νοθεύεται βάσει της διάταξης του άρθρου 242 παρ. 2ΠΚ και όχι εκείνης του άρθρου 216 παρ.1 ΠΚ. Η χρήση, δηλαδή, που τυποποιεί η παρ. 4 του άρθρου 242 ΠΚ έχει αντικείμενο προϊόν των εγκλημάτων που τυποποιούνται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 242 ΠΚ. Περαιτέρω, το έγγραφο μπορεί να καταστεί προσιτό στον τρίτο όχι μόνο με παράδοση, επίδειξη, αποστολή κτλ του εγγράφου αλλά και με την αναφορά του δράστη ως προς ένα έγγραφο που αυτός, του οποίου η εξαπάτηση επιδιώκεται, κατέχει και στο οποίο μπορεί να έχει εύκολη πρόσβαση. Εξάλλου, όταν πρόκειται για πολλαπλές αυτοτελείς χρήσεις μιας ψευδούς βεβαίωσης, η συρροή τους είναι αληθινή.

III. i) Η καταδικαστική απόφαση έχει την απαιτούμενη κατά τα άρθρα 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, η έλλειψη της οποίας ιδρύει λόγο αναιρέσης κατά το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ ΚΠΔ, όταν εκτίθενται σ` αυτήν με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, τα προκύψαντα από την αποδεικτική διαδικασία πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελίωσαν και οι νομικοί συλλογισμοί υπαγωγής των αποδειχθέντων περιστατικών στην εφαρμοσθείσα ουσιαστική ποινική διάταξη. Για την ύπαρξη τέτοιας αιτιολογίας είναι παραδεκτή η αλληλοσυμπλήρωση του σκεπτικού με το διατακτικό της απόφασης, τα οποία αποτελούν ενιαίο σύνολο. Η ύπαρξη του δόλου δεν είναι, κατ` αρχήν, αναγκαίο να αιτιολογείται ιδιαίτερος, αφού ο δόλος ενυπάρχει στη θέληση παραγωγής των πραγματικών περιστατικών που συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος και προκύπτει από τις ειδικές συνθήκες τέλεσής του, διαλαμβάνεται δε περί αυτού αιτιολογία στην κύρια αιτιολογία για την ενοχή που προκύπτει από τα περιστατικά που αναφέρονται σ` αυτή, εκτός εάν αξιώνονται από το νόμο πρόσθετα στοιχεία, για την υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος, όπως η εν γνώσει ορισμένου περιστατικού τέλεση της πράξης (άμεσος δόλος), όπως π.χ στην ψευδορκία, ή η επιδίωξη ορισμένου σκοπού περαιτέρω (εγκλήματα με υπερχειλή υποκειμενική υπόσταση), οπότε η ύπαρξη τέτοιου δόλου πρέπει να αιτιολογείται ιδιαίτερος (ΑΠ 290/2016), ii) Η επιβαλλόμενη από τις άνω διατάξεις ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία της απόφασης πρέπει να υπάρχει όχι μόνον ως προς την κατηγορία αλλά να εκτείνεται και στους αυτοτελείς ισχυρισμούς, δηλαδή στους ισχυρισμούς που προβάλλονται στο δικαστήριο της ουσίας, σύμφωνα με τα άρθρα 170 παρ.2 και 333 παρ. 2 ΚΠΔ, από τον κατηγορούμενο ή το συνήγορο του και τείνουν στην άρση του άδικου χαρακτήρα της πράξης ή της ικανότητας προς καταλογισμό ή στη μείωση αυτής ή στην εξάλειψη του αξιόποινου της πράξης ή στη μείωση της ποινής, εφόσον όμως αυτοί προβάλλονται παραδεκτά γραπτώς και αναπτύσσονται προφορικώς (ΑΠ 323/2017) και κατά τρόπο πλήρη και ορισμένο, με όλα δηλαδή τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία είναι αναγκαία κατά την οικεία διάταξη για τη θεμελίωση τους, έτσι ώστε να μπορούν να αξιολογούνται και, σε περίπτωση αποδοχής τους, να οδηγούν στο ειδικότερα ευνοϊκό για τον κατηγορούμενο συμπέρασμα. Η απόρριψη ενός τέτοιου ισχυρισμού πρέπει να αιτιολογείται ιδιαίτερος (ΑΠ 1030/2016) διαφορετικά ιδρύεται λόγος αναιρέσης για έλλειψη αιτιολογίας, ενώ η μη απάντηση στον ισχυρισμό αυτό, συνιστά έλλειψη ακρόασης κατά το άρθρο 170 παρ. 2 του ίδιου κώδικα, από την οποία ιδρύεται ιδιαίτερος λόγος αναιρέσης, από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Β ΚΠΔ (ΑΠ 323/2017).

iii) Τέτοιος αυτοτελής ισχυρισμός είναι και αυτός περί πραγματικής πλάνης από τη διάταξη του άρθρου 30 παρ. 1 του Π Κ, αφού η αποδοχή του άγει στον μη καταλογισμό της πράξης στο δράστη και, κατά συνέπεια, στην αθώωση αυτού (ΑΠ 515/2015). Ειδικότερα, η διάταξη του άρθρου 30 παρ. 1 εδ. α` του ΠΚ ορίζει ότι "η πράξη δεν καταλογίζεται στον δράστη, αν αυτός κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης αγνοεί τα περιστατικά που τη συνιστούν". Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η πραγματική πλάνη, που είναι άγνοια (πλάνη σε ευρεία έννοια), με την οποία ταυτίζεται και η εσφαλμένη αντίληψη (πλάνη σε στενή έννοια), του πράττοντος για κάποιον ουσιαστικό όρο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, αποκλείει τον καταλογισμό. Επί πραγματικής πλάνης ο δράστης αγνοεί ή εσφαλμένα αντιλαμβάνεται τι πράττει, αναφέρεται δε αυτή σε περιστατικά της εγκληματικής πράξης και όχι μόνο σε γεγονότα ή πραγματικές καταστάσεις, αλλά και σε νομικές ιδιότητες ή σχέσεις ή άλλα αξιολογικά στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος ή περιστατικού που επαυξάνει τη βαρύτητα της και είναι αδιάφορο ποια υπήρξε η πηγή της πλάνης (ΑΠ 606/2016).

IV. Κατά το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ε του ΚΠΔ, λόγο αναιρέσης αποτελεί και η εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Εσφαλμένη ερμηνεία υπάρχει όταν ο δικαστής αποδίδει στο νόμο διαφορετική έννοια από εκείνη που πραγματικά έχει, ενώ εσφαλμένη εφαρμογή υπάρχει, όταν το δικαστήριο της ουσίας δεν υπάγει σωστά τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν στη διάταξη που εφαρμόστηκε.

Περίπτωση εσφαλμένης εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης συνιστά και η εκ πλαγίου παραβίαση της διάταξης αυτής, η οποία υπάρχει όταν στο πόρισμα της απόφασης, που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό του αιτιολογικού με το διατακτικό και ανάγεται στα στοιχεία και την ταυτότητα του εγκλήματος, έχουν εμφιλοχωρήσει ασάφειες, αντιφάσεις ή λογικά κενά, με αποτέλεσμα να καθίσταται ανέφικτος ο αναίρετικός έλεγχος της ορθής ή μη εφαρμογής του νόμου, οπότε η απόφαση στερείται νόμιμης βάσης. (Ολ.ΑΠ 2/2011, ΑΠ 75/2016). V. Στην προκείμενη περίπτωση, το Τριμελές Εφετείο

(Πλημμελημάτων) Αθηνών, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε, κατά την αναιρετικώς ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, ότι, από τα αποδεικτικά μέσα που έλαβε υπόψη του και μνημονεύει κατ' είδος, αποδείχθηκαν τα εξής : "Ο κατηγορούμενος αποφοίτησε από το Λύκειο ... με βαθμό 12.8 το έτος 20.... Δυνάμει της με αρ. πρωτ. 11991.../29-11-2007 απόφασης του Προέδρου της ... προσλήφθηκε, κατ' άρθρο 86 του Κανονισμού της ..., με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για την υποβολή του προσωπικού της .... που υπηρετεί στον τηλεοπτικό και Ραδιοφωνικό Σταθμό της ..... Στη συνέχεια επαναπροσλήφθηκε δυνάμει σχετικής με αρ. πρωτ. ..../.../18-12-2009 απόφασης επαναπρόσληψης του Προέδρου της ...., ενώ στις 19-7-2011, 6-4-2012, 26-3-2013 και 4-3-2014 προσήλθε στον αρμόδιο υπάλληλο του τμήματος προσωπικού της διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού και Επιμόρφωσης της .... και κατέθεσε τις από 19-7-2011, 6-4-2012, 26-3-2013 και 4-3-2013, αντίστοιχα, υπεύθυνες δηλώσεις, ως αίτηση επαναπρόσληψης όσον αφορά την πρώτη δήλωση και ως αίτηση ανανέωσης της σύμβασης όσον αφορά τις υπόλοιπες. Στις υπεύθυνες αυτές δηλώσεις μεταξύ άλλων δήλωσε "ότι δεν έχει επέλθει καμία μεταβολή στα έγγραφα που έχω καταθέσει στο Τμήμα Προσωπικού της ... και στις υπεύθυνες δηλο`σεις που έχω υπογράψει....", αναφερόμενος σε όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά έγγραφα που είχε προσκομίσει ήδη από το Νοέμβριο του έτους 2007 κατά την πρώτη του κατά τα άνω πρόσληψη. Μεταξύ των εγγράφων αυτών ήταν και το απολυτήριο του από το Ενιαίο Λύκειο ..., το οποίο όμως είχε νοθευθεί σε προγενέστερο χρόνο, από τον ίδιο και τον πατέρα του ..., ο οποίος ήταν Διευθυντής του Γενικού Λυκείου ... μέχρι το έτος 2011 (βλ. σχετ. ΕΔΕ) και στον οποίο τα καθήκοντα ήταν και η έκδοση δημοσίων εγγράφων και ειδικότερα η βεβαίωση του ακριβούς των αντιγράφων των απολυτηρίων του ως άνω Λυκείου, και επί του οποίου υπήρχε η ψευδής βεβαίωση που είχε τεθεί στις 22-11-2007 ότι επρόκειτο για ακριβές αντίγραφο εκ του πρωτοτύπου. Περιστατικό δηλαδή που μπορούσε να έχει έννομες συνέπειες. Μάλιστα επί του ως άνω εγγράφου και πλησίον της ως άνω ψευδούς βεβαίωσης είχε τεθεί και στρογγυλή σφραγίδα μεταγενέστερη του έτους της αποφοίτησης του "της Ελληνικής Δημοκρατίας - Ενιαίο Λύκειο ... - 3ου Γραφείου της Δ/σης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ... - Περιφερειακής Δ/σης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ... - Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων". Στο ως άνω αντίγραφο ο αριθμός μητρώου ήταν διαφορετικός, η βαθμολογία στα μαθήματα υψηλότερη και ο συνολικός βαθμός επίσης υψηλότερος και συγκεκριμένα λίαν καλώς 17. Επίσης, στο αντίγραφο αυτό είχαν τεθεί και 4 υπογραφές κατ' απομίμηση των υπογραφών των καθηγητών, που είχαν υπογράψει το πρωτότυπο. Με τον τρόπο αυτό ο κατηγορούμενος, ο οποίος είχε παραλάβει το γνήσιο αντίγραφο του απολυτηρίου του ήδη από τις 18-7-2001 και μάλιστα το χρησιμοποίησε στην εγγραφή του στη σχολή εισαγωγής του το έτος 2002, χρησιμοποίησε το ως άνω ψευδές ακριβές επίσημο αντίγραφο επαναπροσκομίζοντάς το στον αρμόδο